

Recenzii

spiritualizare a locului; j) locuri rău famate în hotar; k) intrare în păduri, în locuri periculoase; l) pomenirea unor defuncți, locul morții unor indivizi (cenotafuri); m) pomenirea unor evenimente marcante în viața localității (eroi morți în războaie, locuri de bătălii, evenimente violente și tragice etc.) (p. 138-139).

Îndemnul final al volumului, adresat de părintele Nicolae Jianu, accentuează că troițele reprezintă memoria vie a comunității, ele semnalând — peste timp — vechile drumuri dispărute, fiind puncte de referință în hotarul satului, dar și de orientare spirituală.

Bogat ilustrat de domnul Stoia și împodobit cu schemele inconfundabile ale domnului Deleanu, volumul este încununarea unei munci asidue a celor doi cercetători. Prin eforturile lor, această parte mai puțin cunoscută a patrimoniului religios din Rășinari, este de acum înainte scoasă la lumină, printr-o excepțională lucrare de specialitate, disponibilă tuturor iubitorilor de artă creștină românească și de spirit rural autentic.

Asist. Dr. Dragoș Boicu

Teodor Baconschi, *Averea bunei educații*, Ed. Univers, 2019, 239 p, ISBN 978-973-34-1099-7

Am așteptat cu deosebit interes apariția acestui volum, promovat cu abilitate de autor pe Facebook unde suntem ”prieteni.” Motivele principale ale interesului personal instant pentru acest volum au fost două: tema abordată, anume educația și reputația autorului. Interesul pentru tema abordată se explică, în cazul meu, prin trei perspective: sunt tată a doi copii, deci interesat să le ofer o bună educație; sunt preot, deci implicat în educarea făcută de Biserică; sunt cadru didactic în sistemul academic românesc, dar și din alte țări, cu alte cuvinte parte a unui sistem care este specializat în școlirea instituționalizată. Reputația autorului este evidentă pentru oricine cunoaște cât de puțin mediul intelectual românesc: teolog laic, creștin practicant, diplomat, (fost) om politic, formator de opinie, critic obiectiv și de aceea aspru al mediului politic și cultural românesc și european. Volumul său *Răsul patriarhilor* a contribuit decisiv, cu decenii în urmă, la consolidarea interesului meu pentru teologia academică.

Cartea de față are, așa cum spune și autorul, forma unui ”eseu” (p. 234) despre ceea ce autorul alege, inspirat, să numească ”averea bunei educații.” Diferența explicită făcută între ”școlire” și ”educație” (p. 190) (adică între ceea ce în mediul german se numește ”Ausbildung”, respectiv ”Erziehung”) este una din posibilele chei de lecturare a prezentului volum al Domnului Baconschi. Câteva capitole ale volumului sunt dedicate unor aspecte aparent adiacente dar definitiv eficiente în dobândirea unei educații bine consolidate: vizita la muzee (p. 75-83), viziunea unor filme (p. 85-89), călătoriile (p. 90-96), biblioteca (publică și personală) și implicit citirea de cărți (p. 97-106), cultivarea vocației de colecționar (p. 107-110), educarea (și recreerea) prin muzică (p. 111-116), aportul ce poate fi adus educației și percepției obiective a lumii de un animal de companie (p. 119-123), rolul voluntariatului (p. 192-198), cultivarea poliglotismului (199-205). Referirile extinse la singurătate, politețe și sexualitate sunt alte trei dimensiuni importante ale educației abordate de autor. Criticile la adresa sistemului educațional românesc, a societății românești în general, a noilor îmbogățiți autohtoni, dar și prezentările obiective ale elitei academice mondiale, ale universităților din Europa de Vest și din America de

Recenzii

Nord unde, sperăm, unii dintre copiii noștri vor merge să studieze, criticile aduse corectitudinii politice etc. sunt importante aspecte dezbătute de autor cu obiectivitate, simț al realității și nădejde că lucrurile pot fi schimbate în bine.

Volumul este presărat cu enunțarea unor principii educaționale și a unor sfaturi practice pentru părinți. Personal subscriu enunțurilor și sfaturilor autorului, poate cu mici amendamente permise autonomiei oricărui cititor. Nu lipsește nici recursul autorului la experiența proprie de părinte, educator și/sau formator de opinie, ceea ce face volumul mai ancorat în realitate și de aceea mai credibil. De asemenea, tonul vocativ lipsește aproape cu desăvârșire lăsând astfel loc propriului discernământ al cititorilor și conturării unei opinii critice. De asemenea volumul mi se pare a fi în mare măsură o invitație la reflecție despre educație, despre cum să ne educăm pe noi înșine și cum să ne educăm copiii. Este un apel la responsabilitate, adresat în primul rând părinților dar și reprezentanților sistemului educațional autohton și, nu în ultimul rând Bisericii și altor instituții implicate în educarea noastră.

Lectura volumului este captivantă. Textul atrage, este scris excelent, trădează erudiția autorului și interesul genuin pentru tema abordată. Volumul este plin de expresii docte consacrate în latină, dar și de englezisme și franțuzisme, fără însă a da neapărat impresia că este scris în "romgleză" (p. 202). Este un volum scris erudit, dar care poate fi lecturat cu folos inclusiv de părinți cu studii medii.

Acest volum conține un demers delicat dar totuși ușor perceptibil pentru valorile fundamentale ale creștinismului care au un rol în educație. Autorul este însă pe deplin conștient că o parte din potențialii lui cititori s-ar putea să nu fie creștini practicanți. Mesajul pe care mi se pare că autorul îl sugerează acestora este că o educație sănătoasă este posibilă și în lipsa dimensiunii religioase. Totuși, prezența acestei dimensiuni aduce cu sine o serie de avantaje educaționale evidente. Personal, mi-aș fi dorit ca autorul să ofere măcar câteva principii fundamentale de educație preluate sau inspirate explicit din Sfinții Părinți, de exemplu, din *Pedagogul* lui Clement Alexandrinul, din *Despre educarea copiilor* a Sfântului Ioan Gură de Aur sau, ca să fac dreptate atât Estului cât și Vestului, din Augustin sau din Grigore cel Mare. Volumul cuprinde trimiteri la Ioan Gură de Aur și Augustin, fără însă a intra în detaliile pe care mi-aș fi dorit să le văd incluse și pe care autorul le cunoaște foarte bine.

Am recomandat și voi continua să recomand acest volum părinților care își doresc să lectureze un eseu de mare calitate despre educarea copiilor și, nu în ultimul rând, despre autoeducare ca proces continuu la care suntem invitați și mai nou obligați de lumea în continuă schimbare. Cum la ora actuală sunt implicat în pastorația de diasporă, nu pot să nu indic aici faptul că un volum gândit special pentru părinții români care își cresc și prin urmare educă copiii în afara țării ar fi mai mult decât binevenit. Câteva dintre întrebările la care un astfel de volum ar putea încerca să răspundă ar fi: Cum le explicăm copiilor situația de diasporă în care trăiesc ei și familia lor? Îi învățăm pe copiii români născuți în afara țării limba română? Cum educăm un copil care crește bi- sau trilingv? Cum le explicăm diferențele de mentalitate, credință, valori etc. existente între mediul social și școlar al țării de adopție și cel comunitar sau familial sau uneori chiar în cadrul propriei lor familii?

Pr. Conf. Dr. Habil. Daniel BUDA